

Hemşirelik Alanında Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarı Durumları ve Etkileyen Faktörler

Academic Success of the Nursing Postgraduate Students and the Affecting Factors

Özgül EROL, Serap ÜNSAR, Lale YACAN

ÖZ

Bu araştırma, hemşirelik alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin akademik motivasyonlarını ve araştırmaya yönelik kaygı durumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma verileri, bir sağlık bilimleri enstitüsünde 1-15 Mart 2017 tarihleri arasında “Veri Toplama Formu”, “Akademik Güdülenme Ölçeği” ve “Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği” kullanılarak uygulanmıştır. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Öğrencilerin yaş ortalaması 26.58 ± 4.07 yıl, %94.7’si kadın, %91.2’si çekirdek aile yapısında, %93’ü orta düzey gelir durumuna sahip, %86’sı mesleğini isteyerek seçmiş ve %43.9’u üniversite ve devlet hastanesi dışında bir kurumda çalışmaktadır. Öğrencilerin %82.5’i yüksek lisans eğitimi almakta ve tüm öğrencilerin %75.4’ü ders döneminde dir. Öğrencilerin yaş ve çalışma süreleri arttıkça araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaldığı saptanmıştır. Ders döneminde olan lisansüstü öğrencilerin kaygı düzeylerinin tez döneminde olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Akademik Güdülenme Ölçeği ve Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur.

Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenmeleri arttıkça araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri azalmaktadır. Öğrencilerin akademik güdülenmelerini artırmak ve kaygı düzeylerini azaltmak için bireysel danışmanlık sürelerinin artırılması yararlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Motivasyon, Kaygı, Hemşirelik, Araştırma, Lisansüstü öğrenci

ABSTRACT

This study was conducted to evaluate the academic motivation and research anxiety of postgraduate students receiving education in the field of nursing.

Data were collected with the students studying at an Institute of Health Sciences between the dates of 1-15 March 2017 by using a “Data Collection Form”, “Academic Motivation Scale” and “Research Anxiety Scale”. $p < 0.05$ value was accepted as statistically significant.

The mean age of the students was 26.58 ± 4.07 years, 94.7% were female, 91.2% had nuclear family, 93% of them had middle income, 86% of the students chose the nursing profession willingly and 43.9% of the students worked in an institution other than university and state

Erol Ö., Ünsar S., & Yacan L., (2020). Hemşirelik alanında lisansüstü eğitim alan öğrencilerin akademik başarı durumları ve etkileyen faktörler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/ Journal of Higher Education and Science*, 10(3), 608-614. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.420>

Özgül EROL (✉)

ORCID ID: 0000-0001-9676-7115

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Edirne, Türkiye
Trakya University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Edirne, Turkey
ozgulerol@trakya.edu.tr

Serap ÜNSAR

ORCID ID: 0000-0001-7723-8816

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Edirne, Türkiye
Trakya University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Edirne, Turkey

Lale YACAN

ORCID ID: 0000-0001-5913-524X

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Edirne, Türkiye
Trakya University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Edirne, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 27.06.2019

Kabul Tarihi/Accepted : 24.12.2020

hospitals. 82.5% of the students were studying in a master programme and 75.4% of the total students were in the course period. It was determined that as the age and the duration of working years of the graduate students increased, their research anxiety was decreased. It was also found that the anxiety level of the postgraduate students who were in the course period were higher than the ones who were in the thesis period. A statistically negative correlation was found between the score of Academic Motivation Scale and Research Anxiety Scale. As the academic motivation of the postgraduate students increased, their research anxiety level decreased. Individual counselling should be beneficial to improve the academic motivation and to reduce anxiety level of the students.

Keywords: Motivation, Anxiety, Nursing, Research, Postgraduate student

GİRİŞ

Lisansüstü eğitim, lisans derecesi ile mezun olan öğrencilerin bir bilim dalında uzmanlaşmak üzere aldığı eğitimi ifade etmektedir (Aslan, 2010). Ülkemizde hemşirelik alanında lisansüstü eğitim programları ilk kez Hacettepe Üniversitesinde 1968 yılında yüksek lisans, 1972 yılında doktora programı olarak açılmıştır. Bu tarihlerden itibaren meslekte bilim uzmanlığı (Msc) ve Doktor (PhD) unvanları verilmeye başlanmıştır (Topuksak & Kublay, 2010). Dünyada olduğu gibi ülkemizde de lisansüstü eğitim programlarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) 2017-2018 dönemi kayıtlarına bakıldığında; Türkiye'de yüksek lisans düzeyinde 454673, doktora düzeyinde ise 95100 lisansüstü öğrenci bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2019). Hemşirelikte de lisansüstü eğitim hızla yaygınlaşmakta ve lisansüstü dereceye sahip hemşire ve akademisyenlerin sayısı giderek artmaktadır. YÖK'ün son verilere göre yüksek lisans düzeyinde 62232, doktora düzeyinde 1555 lisansüstü hemşirelik öğrencisi vardır (Yükseköğretim Kurulu, 2019).

Hemşirelik alanında verilen lisansüstü eğitim ile bilimsel araştırmalar yapan ve araştırma sonuçlarını uygulama alanında kullanabilen, bilim ve teknolojiye etkin şekilde yararlanabilen, etik ilkeleri benimseyen, eleştirel bakış açısıyla gözlemler yapabilen, hayat boyu öğrenmeyi kendine amaç edinmiş alanında uzman ve lider hemşireler yetiştirmek hedeflenmektedir (Trakya Üniversitesi Bologna Bilgi Paketi, 2016; Hacettepe Üniversitesi Bologna Süreci Çalışmaları, 2016).

Hemşirelik alanında lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin, bu süreçte gerek kişisel gerekse mesleki nedenlerden dolayı bazı güçlüklerle karşılaştıkları bilinmektedir. Pek çok öğrenci eğitimine devam ederken aynı zamanda sağlık kurumlarında "hemşire" olarak da görevini sürdürmektedir. Öğrencilerin özellikle ders dönemini tamamlayıp tez aşamasına geçtiklerinde araştırma yapma süreci ile ilgili kaygılar yaşadıkları, başaramamaktan korktukları gözlenmektedir. Bazı öğrencilerin tez döneminde motivasyonlarının bozulduğu, ders dönemindeki akademik başarıyı gösteremedikleri, tez konusu bulma, tez planlama, veri toplama veya tez yazma gibi süreçlerde durakladıkları ve danışmanlarıyla yeterli ve etkili iletişim kuramadıkları görülmektedir. Güleç ve Saruhan (2013) tarafından lisans öğrencileri ile yapılan çalışmada öğrencilerin %61.3'ünün tez konusu belirlerken kaygı yaşadıkları ve %38.7'sinin tez danışmanlarından yeterli yardım aldıkları bildirilmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda araştırma deneyimine sahip olan bireylerin araştırma yapma konusunda daha olumlu tutum sergiledikleri

leri ve bu durumun nedenleri arasında araştırma yapmaktan çekinme, nasıl araştırma yapacağını bilememe ve tezi rapor hâline getirmede zorlanma gibi sorunların yer aldığı belirtilmektedir (Saracaloğlu, 2008; Güleç & Saruhan, 2013).

Motivasyon, insanların önceden belirlenmiş bir hedefe varmak üzere kendi istek ve arzularıyla hareket etme süreci olup öğrencilerin ders çalışmasında ve öğrenme aşamasında etkili bir faktör olarak akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Ünsar et al., 2010; Yardımcı et al., 2017). Hemşirelik öğrencileri için de motivasyon, başarının sağlanmasında katkı sağlayan önemli bir belirleyicidir (Çelik et al., 2014; Rose, 2011). Ayrıca motivasyon ile kariyer arasında güçlü bir bağ vardır ve kariyerin devamlılığı motivasyon sayesinde devam etmektedir (Baran & Paliç, 2012).

Belirlenen bir hedefe odaklanmak, kaliteli eğitim almak için motivasyonun yanı sıra var olan kaygı düzeyini de kontrol altında tutmak çok önemlidir. Yüksek kaygı düzeyi, motivasyonu olumsuz yönde etkileyerek başarısızlığa yol açmaktadır. Aslan ve Karagül'ün (2016) Türkçe eğitimi programında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin araştırma yapma kaygılarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Literatürde hemşirelik alanında lisansüstü eğitim yapan öğrenciler ile ilgili sınırlı çalışma olmakla birlikte öğrencilerin akademik motivasyon ve araştırma yapmaya yönelik kaygı durumlarını inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, hemşirelik alanında lisansüstü eğitim yapan öğrencilerin akademik motivasyon ve araştırmaya yönelik kaygı durumlarını değerlendirmek amacıyla planlanmıştır

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, tanımlayıcı-kesitsel bir araştırmadır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalında öğrenim gören, çalışmaya katılmaya gönüllü lisansüstü öğrenciler ile 01.03.2017-15.03.2017 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini, hemşirelikte lisansüstü öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır (n=63). Araştırma kapsamına; araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden 4'üne ulaşılamadığı, 2 öğren-

cinin ise veri toplama formlarında eksiklikler saptandığı için araştırma 57 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu (DBF): Araştırmacılar tarafından literatür incelemesi doğrultusunda hazırlanmış öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (yaş, cinsiyet, aile tipi, gelir durumu, çalışma durumu vb.) ve akademik özelliklerini (yüksek lisans/doktora eğitim durumu, ders/tez döneminde olma durumu, İngilizce makale okuma/yazma durumu, bilimsel araştırma yapma durumu, kongrelere katılma durumu vb.) içeren 21 sorudan oluşmaktadır.

Akademik Güdülenme Ölçeği (AGÖ): 2004 yılında Bozanoğlu tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki her bir madde yanıtlayıcıya kendisine uygun olup olmadığı bakımından Likert tipi 5'li dereceleme olanağı sunmaktadır (1=Kesinlikle uygun değil, 5= Kesinlikle uygun). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 ve en yüksek puan 100'dür. Elde edilen puanın yüksekliği, akademik güdülenmenin yüksekliğine işaret etmektedir. Özgün ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.84 olarak belirlenmiştir (Bozanoğlu, 2004). Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.90 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ): 1997 yılında Büyükoztürk tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır. AYKÖ'de, "tamamen katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "hiç katılmıyorum" seçeneklerinden oluşan likert tipi beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Araçta yer alan maddelere verilen yanıtlar, doğrudan kaygı durumunu yansıtan ifadelerde "tamamen katılıyorum"dan "hiç katılmıyorum"a doğru 5'den 1'e sayısal değerler verilerek puanlanmıştır. Doğrudan kaygı durumunu yansıtmayan, tersine dönmüş ifadelerde ise bu işlemin tersi uygulanmıştır. Ölçekten en az 12, en yüksek 60 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek kaygıyı, düşük puan düşük kaygıyı göstermektedir. Özgün ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.87 olarak belirlenmiştir (Büyükoztürk, 1997). Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.90 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsü hemşirelik Anabilim Dalında öğrenim gören hemşirelik öğrencilerine DBF, AGÖ ve AYKÖ kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formları, öğrenciler tarafından ders aralarında eğitimlerini sürdürdükleri dersliklerde, ortalama 15-20 dakikalık süre içinde doldurulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin dağılımı Kolmogorov- Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin dağılımına göre student t testi, One-Way ANOVA ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. $p < 0.05$ değeri istatistiksel anlamlılık sınırı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin tıp fakültesi bilimsel araştırmalar etik kurulundan yazılı izin alınmıştır (TÜTF-BAEK 2017/101). Araştırmaya katılan öğrencilerden sözel izin alınmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, sadece bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalında eğitim gören öğrenciler ile yapıldığı için örneklem sayısı az olup, elde edilen sonuçlar genellemez.

BULGULAR

Çalışmaya katılan lisansüstü eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 26.58 ± 4.07 yıl olup, %94.7'si kadın, %91.2'si çekirdek aile yapısında, %93'ü orta düzey gelir durumuna sahip, %86'sı mesleği isteyerek seçmiş ve %43.9'u üniversite ve devlet hastanesi dışında bir kurumda çalışmaktadır. Öğrencilerin %82.5'inin yüksek lisans eğitimi aldığı ve tüm öğrencilerin %75.4'ünün ders döneminde olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Lisansüstü Öğrencilere Ait Sosyodemografik Özellikler (n=57)

Özellikler	Ort±SS*	
Yaş (yıl)	26.58±4.07 (min:22; max:38)	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	54	94.7
Erkek	3	5.3
Aile tipi		
Çekirdek aile	52	91.2
Geniş aile	5	8.8
Gelir durumu		
Orta	53	93.0
Yüksek	4	7.0
Mesleği isteyerek seçme durumu		
Evet	49	86.0
Hayır	8	14.0
Çalışılan kurum		
Üniversite hastanesi	13	22.8
Devlet hastanesi	16	28.1
Diğer kurumlar**	25	43.9
Çalışmayanlar	3	5.3
Eğitim durumu		
Yüksek lisans	47	82.5
Doktora	10	17.5
Eğitim aşaması		
Ders dönemi	43	75.4
Tez dönemi	14	24.6

*Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma

**Diğer kurumlar: Aile sağlığı merkezi, halk sağlığı merkezi, toplum sağlığı merkezi, özel hastane.

Çalışmada kullanılan AGÖ ve AYKÖ ölçeklerinin toplam puanları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tabloda belirtilmemekle birlikte, öğrencilerin cinsiyet, aile tipi ve gelir durumu ile AGÖ ve AYKÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 2: Ölçeklerin Toplam Puanlarının Dağılımı

Ölçekler	Ort±SS*
AGÖ toplam	78.49±10.01 (min:42; max:100)
AYKÖ toplam	24.52±7.95 (min:12; max:52)

*Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma.

Çalışmamızda mesleği isteyerek seçen öğrencilerin akademik güdülenmelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır ($t=2.461$, $p=0.01$). Ancak öğrencilerin mesleği isteyerek seçme durumları ile araştırma yapmaya yönelik kaygı durumları arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($t=-0.803$, $p=0.42$).

Öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında bilimsel araştırma yapma, kongrelere katılma ve kongrelerde sözel/poster bildiri sunma durumları ile ölçeklerin toplam puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğrencilerin İngilizce makale okuma durumları ile AYKÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenirken ($t:-2.165$; $p=0.036$); İngilizce makale yazma durumları ile AGÖ ve AYKÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 3).

Tablo 3: Lisansüstü Öğrencilerin Yaptığı Bilimsel Faaliyetlere İlişkin Değişkenlere Göre AYKÖ ve AGÖ Toplam Puanlarının Karşılaştırması (n=57)

Özellikler	n (%)	AGÖ Ort±SS*	AYKÖ Ort±SS*
Lisans eğitimi sırasında bilimsel araştırma yapma durumu			
Evet	31 (54.4)	80.22±7.77	23.77±8.53
Hayır	26 (45.6)	76.42±12.00	25.42±7.25
İstatistik		t:1.441; p=0.155	t:-0.777; p=0.440
Lisans eğitimi sırasında kongrelere katılma durumu			
Evet	36 (63.2)	78.86±7.87	24.61±8.17
Hayır	21 (36.8)	77.85±13.20	24.38±7.75
İstatistik		t:0.362; p=0.719	t:0.104; p=0.917
Lisans eğitimi sırasında kongrelerde sözel/poster bildiri sunma durumu			
Evet	25 (43.9)	80.48±8.26	24.80±8.67
Hayır	32 (56.1)	76.93±11.08	24.31±7.47
İstatistik		t:1.334; p=0.188	t:0.228; p=0.821
İngilizce makale okuma durumu			
Evet	27 (47.4)	80.03±6.85	22.25±5.08
Hayır	30 (52.6)	77.10±12.14	26.56±9.42
İstatistik		t:1.107; p=0.273	t: -2.165; p=0.036
İngilizce makale yazma durumu			
Evet	9 (15.8)	83.00±8.84	20.44±6.69
Hayır	48 (84.2)	77.64±10.08	25.29±7.99
İstatistik		t:1.487; p=0.143	t:-1.707; p=0.094
Lisansüstü eğitimi sırasında bilimsel araştırma yapma durumu			
Evet	28 (49.1)	81.03±7.59	22.71±8.35
Hayır	29 (50.9)	76.09±11.50	26.27±7.25
İstatistik		t:1.929; p=0.059	t:-1.720; p=0.091
Lisansüstü eğitimi sırasında kongrelere katılma durumu			
Evet	31 (54.4)	80.25±7.09	24.70±8.23
Hayır	26 (45.6)	76.38±12.49	24.30±7.76
İstatistik		t:1.469; p=0.148	t:0.188; p=0.851
Lisansüstü eğitimi sırasında kongrelerde sözel/poster bildiri sunma durumu			
Evet	18 (31.6)	82.50±6.67	22.11±8.91
Hayır	39 (68.4)	76.64±10.81	25.64±7.31
İstatistik		t:2.115; p=0.039	t:-1.579; p=0.120

*Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, t: Student t testi, F: One-Way ANOVA.

Ders aşamasında olan öğrencilerin, tez aşamasında olan öğrencilere göre AYKÖ toplam puanlarının istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanırken ($t=2.130$, $p=0.038$); AGÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 4).

Öğrencilerin lisansüstü eğitimleri sırasında bilimsel araştırma yapma, kongrelere katılma ile AGÖ ve AYKÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Kongrelerde sözel/poster bildiri sunma durumu ile AGÖ toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanırken ($t:2.115$, $p=0.039$), AYKÖ toplam puanı arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 4).

Lisansüstü hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin; yaşları arttıkça kaygı düzeylerinin azaldığı, akademik güdülenmelerinde ise bir değişiklik olmadığı belirlenmiştir ($r=-0.287$, $p=0.031$; $r=0.193$, $p=0.15$), (Tablo 5). Öğrencilerin çalışma süreleri arttıkça araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaldığı, akademik güdülenmelerinin ise arttığı saptanmıştır ($r=-0.267$, $p=0.045$; $r=0.372$, $p=0.004$), (Tablo 5). Öğrencilerin AGÖ'den aldığı puanlar ile AYKÖ'den aldığı puanlar arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.561$, $p<0.001$), (Tablo 5).

TARTIŞMA

Hemşirelik araştırmaları, sağlıklı/hasta birey, aile ve topluma verilen hizmetin kalitesini artırmakta ve mesleğin bilimsel yönünü de güçlendirmektedir. Hemşirenin araştırmacı rolünü yerine getirebilmesi için araştırmacı kimliğinin oluşturulmasında lisansüstü eğitimin önemli yeri ve katkısı bulunmaktadır (Saracaloğlu, 2008). Hemşirelikte yapılan araştırmalar, bilimsel problemlere cevap aramakta ve kanıta dayalı uygulamaların hemşirelik bakımına entegre edilmesi ile mesleğin gelişimine

Tablo 4: Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim Durumlarına İlişkin Bazı Özelliklerinin AGÖ ve AYKÖ Toplam Puanları ile Karşılaştırılması (n=57)

	n(%)	Ort±SS*	İstatistik
AGÖ			
Ders dönemi	43 (75.4)	78.58±6.65	t:0.079
Tez dönemi	14 (24.6)	78.21±17.00	p=0.938
AYKÖ			
Ders dönemi	43 (75.4)	25.76±7.10	t:2.130
Tez dönemi	14 (24.6)	20.71±9.40	p=0.038

*Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, t: Student t testi.

Tablo 5: Lisansüstü Öğrencilere Ait Bazı Değişkenler ile Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon İlişkisinin İncelenmesi (n=57)

Bazı Değişkenler	AGÖ		AYKÖ	
	r_s	p	r_s	p
Yaş	0.193	0.150	-0.287	0.031
Çalışma süresi	0.372	0.004	-0.267	0.045
AGÖ	-		-0.561	p<0.001

r_s : Spearman korelasyon analizi.

katkı sağlamaktadır (Duman & Ertem, 2016; Vierula et al., 2016).

Bu çalışmada, öğrencilerin akademik güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu, araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin ise düşük olduğu belirlenmiştir. Akademik güdülenme, öğrencinin eğitimi için derslere devam etme, ödev hazırlama, sınava girme gibi sorumlulukları yerine getirerek başarılı bir eğitim hayatı sürdürmesini sağlar. Akademik güdülenmenin yetersiz olması durumunda ise öğrenci, zorluklar karşısında çabuk yılmama, yaptığı işten vazgeçme gibi davranışlar sergileyerek başarısız olmaktadır. Bu araştırmada, öğrencilerin akademik güdülenmeleri arttıkça araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Çoğunluğu hemşire olarak görev yapmakta olan katılımcıların, akademik çalışmalar yapma ve/veya akademisyen olma yönünde istekli olmaları nedeniyle kendilerini bu alanda geliştirmek için çaba sarf ederek karşılaştıkları güçlük ya da engellerle daha kolay baş edebildiklerini düşündürmektedir. Araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin bu nedenle düşük olduğu öngörülmektedir. Hemşirelerin, mesleğin zor ve yıpratıcı koşullarına rağmen lisansüstü eğitimlerini sürdürme ve gerekliliklerini yerine getirme konusunda yoğun çaba sarf ettikleri bir gerçektir. Lisansüstü eğitim alma ve araştırma yapma fırsatı elde ederek hem mesleki hem de akademik gelişimlerini sürdürmeleri, hemşirenin rolleri arasında yer alan "araştırmacı" rolünü gerçekleştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Araştırmamızda, hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin akademik güdülenmelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, mesleğini isteyerek yapan lisansüstü öğrencilerin bilimsel bilgilerini arttırmada ve teorik bilgiyi uygulamada kullanmaya daha istekli olmaları ile açıklanabilir.

Günümüzde bilgiye ulaşmak çok kolay ve hızlı hâle gelmiştir. Fakat, evrensel bilgiye ulaşabilmek için en sık kullanılan dil olan İngilizce bilmek çok önemlidir. Çalışmamızda İngilizce makale okuyabilen öğrencilerin akademik kaygılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Aslan'ın (2010) lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik öz yeterliliklerini incelediği nitel çalışmada, bir öğrenci "..... kısaca, doktora tezimi yazmaya başlayacağım şu anda bile bu konuda kendimi akademik olarak yeterli görmüyorum." diyerek İngilizce yazılan makaleleri anlamada sorun yaşadığını ve makaleleri tam olarak özümseyemediğini belirtmiştir. İngilizce makale okuyabilme ve anlama, lisansüstü eğitimde son derece önemlidir. Bu nedenle, İngilizce okuma ve anlama becerisinin bireye eğitim ve öğretime başladığı ilk yıllarda verilmesi daha yararlı olacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012 yılında yaptığı değişikliğe göre, ülkemizde İngilizce eğitim artık ilkököl 2. sınıfta verilmektedir. Böylelikle daha erken yaşlarda verilen İngilizce eğitimin bu konudaki eksikliklerin giderilmesinde olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamak iken doktora programının amacı ise öğrenciye bağımsız araştırma yapma yeteneği kazandırma, bilimsel olaylara eleştirel düşünme yeteneğini geliştirerek yorum yapma ve yeni bilgilere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır (Ergül, 2011). Bu çalışmada

lisansüstü öğrencilerin yüksek lisans ve doktora eğitim alma durumlarına göre araştırma yapmaya yönelik kaygı durumları arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Başka bir çalışmada da benzer şekilde yüksek lisans ve doktora eğitimi yapma durumu ile araştırma yapmaya yönelik kaygı durumu arasında anlamlı fark saptanmamıştır (Aslan & Karagül, 2016). Buna karşılık, Altıok ve arkadaşları (2018) tarafından lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliliklerinin ve araştırmaya yönelik kaygılarının incelendiği çalışmada, yüksek lisans eğitimi alanların kaygı düzeylerinin doktora eğitimi alanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde, Saracaloğlu tarafından (2008) lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin kaygı düzeylerinin doktora eğitimi alan öğrencilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Doktora eğitiminin yüksek lisans eğitimine göre daha bağımsız ve orijinal araştırma yapma, eleştirel düşünerek yorumlar yapma gibi kapsamlı üst düzey bilgi, beceri ve yetenek kazandırması hedeflendiğinden, bu dönemde yaşanacak kaygının daha üst düzeyde olması beklenmektedir. Oysaki bu çalışmada doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin araştırma yapmaya yönelik kaygı durumları arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Bu durumun, yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin lisansüstü eğitimin henüz başlangıcında olmaları, bilimsel araştırma yapma faaliyeti ile çoğunun ilk kez karşılaşması ve eğitim-öğretim sürelerinin doktora eğitimi alanlara göre daha kısa olması nedeniyle araştırmalarını tamamlayabilme konusunda endişeli olmaları nedeniyle doktora öğrencileri kadar kaygılı olmaları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Ders aşamasında olan öğrencilerin, tez aşamasında olan öğrencilere göre daha fazla kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Bu durumun ders döneminde olan öğrencilerin devam zorunluluğunun olması, sunumlar hazırlamaları, derste aktif olmaları, sınavlarda başarısız olma korkusu ve tez konusu belirleme kaygısı yaşamalarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, lisansüstü eğitim döneminde kongrelerde sözel/poster bildiri sunan öğrencilerin, akademik güdülenmelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kongrelerde bildiri sunumu ile öğrencilerin akademik yeterliliklerinin arttığı ve kongre ortamında bilimsel paylaşımın yüksek olmasının öğrencilerin akademik güdülenmelerine katkı sağladığı düşünülebilir.

Bu çalışmada, öğrencilerin yaşları arttıkça kaygı düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Aslan ve Karagül'ün (2016) eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini inceledikleri çalışmada, yaş değişkeninin öğrencilerin kaygı düzeylerini etkilemediği saptanmıştır. Yılmaz ve Çokluk (2010) tarafından yapılan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeylerinin incelendiği çalışmada, yaşın araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini etkilemediği belirlenmiştir. Hemşirelik alanında lisansüstü eğitim alan öğrencilerle yaptığımız bu çalışmada, yaş arttıkça mesleki ve yaşam deneyiminin de arttığı ve bu durumun öğrencilerin olaylarla baş etme becerilerini geliştirerek kaygı düzeylerini azaltma yönünde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca elde edilen bulgular arasında lisansüstü

öğrencilerin çalışma süreleri arttıkça, araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaldığı, akademik güdülenmelerinin ise arttığı belirlenmiştir. Bu durum, yine hemşire olarak devlet hastanesi, üniversite hastanesi ya da diğer kurumlarda (özel hastane, aile sağlığı merkezi gibi) çalışmakta olan öğrencilerin gerek sağlık alanındaki mesleki deneyimlerinin gerekse de yaşam deneyimlerinin artmasının, kaygılarını pozitif yöne yönlendirebilme yeteneklerini geliştirdiği ve akademik güdülenmelerini olumlu yönde etkilediği tahmin edilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, hemşirelik alanında lisansüstü eğitim alan öğrencilerin akademik güdülenmeleri arttıkça araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaldığı saptanmıştır. Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenmelerini arttırmak ve araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini azaltmak için daha yoğun akademik danışmanlık almaları önerilebilir. Ayrıca öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında kongre, seminer, konferans gibi etkinliklere katılarak bildiri sunma yönünde teşvik edilmeleri, lisansüstü eğitimleri sırasında araştırma yapmaya yönelik daha az kaygı yaşamalarına olanak sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Altıok, S., & Yükseltürk, E., Üçgöl, M. (2018). Lisansüstü öğrencilerinin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve araştırmaya yönelik kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(2), 348-367.
- Aslan, C. (2010). Türkçe eğitimi programlarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik öz yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 87-115.
- Aslan, C., & Karagül, S. (2016). Türkçe eğitimi programında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 201-217.
- Baran, D., & Paliç, G. (2012). Akademisyenlerin akademik kariyere yönelik tutumların incelenmesi. *Dünya'daki Eğitim Ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 96-101.
- Bozanoğlu, İ. (2004). Akademik güdülenme ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliliği, güvenilirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2, 83-98.
- Büyükoztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3, 453-464
- Çelik, S., Şahin, E., Dadak, F., Sıdal, S.G., & Akyüz, F. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörler. *HSP*, 1(2), 43-56.
- Duman, Z.Ç., & Ertem, M.Y. (2016). Correlations between research attitudes, research competency research anxiety of nursing doctoral students. *International Journal of Current Research*, 8(8), 36328-36335.
- Ergül, Ş. (2011). Türkiye'de yükseköğretimde hemşirelik eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3), 152-155.
- Güleç, D., & Saruhan, A. (2013). Tez hazırlayan hemşirelik öğrencilerinin kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2), 161-165.
- Hacettepe Üniversitesi Bologna Süreci Çalışmaları. Erişim tarihi: 5 Kasım 2016 <http://www.hubologna.hacettepe.edu.tr/>

- Rose, S. (2011). Academic success of nursing students: Does motivation matter? *Teaching and Learning in Nursing, 6*, 181-184.
- Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2)*, 179-208.
- Topuksak, B., & Kublay, G. (2010). Florence Nightingale'den Günümüze Hemşirelik Eğitiminde Neler Değişti? Avrupa ve Türkiye'de Modern Hemşirelik Eğitimi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum Özel Sayısı*, 298-305.
- Trakya Üniversitesi Bologna Bilgi Paketi. Erişim tarihi: 5 Kasım 2016 <http://bologna.trakya.edu.tr/>
- Ünsar, A.S, İnan, A., & Yürük, P. (2010). Çalışma hayatında motivasyon ve kişiyi motive eden faktörler: Bir alan araştırması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1)*, 248-262.
- Vierula, J., Stolt, M., Salminen, L., Kilpi, H.L., & Tuomi, J. (2016). Nursing education research in Finland-A review of doctoral dissertations. *Nurse Education Today, 37*, 145-154.
- Yardımcı, F., Bektaş, M., Özkütük, N., Muslu, G.K., Gerçeker, G.Ö., & Başbakkal, Z. (2017). A study of the relationship between the study process, motivation resources, and motivation problems of nursing students in different educational systems. *Nurse Education Today, 48*, 13-18.
- Yılmaz, K., & Çokluk, Ö. (2010). Fen - Edebiyat Fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10(1)*, 1-9.
- Yükseköğretim Kurulu. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Öğrenim Düzeyine Göre Öğrenci Sayısı 2017-2018 Yükseköğretim İstatistikleri. Erişim tarihi: 07 Nisan 2019; <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yükseköğretim Kurulu. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Eğitim Ve Öğretim Alanları Sınıflamasına Göre Lisansüstü Öğrenci Sayıları, 2017-2018. Erişim tarihi: 07 Nisan 2019; <https://istatistik.yok.gov.tr/>